

ENDOCRINE SURGERY: THYROID GLAND OPERATIONS

Abduraxmonov Shoxjaxon

Kokand University, Andijan Branch
Lecturer of the Department of Anatomy
Tel: +998 97 273 06 63

**Tashlanboyeva Mohirabonu Otkirbekovna,
Ibrohimova Mahliyo Akmaljon kizi**

Kokand University, Andijan Branch Faculty of Medicine
General Medicine Program, 2nd-year student, Group 24-10
Email: Ibrohimovabdulloh641@gmail.com
Tel: +998 97 260 06 26 Tel: +998 97 646 66 86
Email: otkirbekovna06@gmail.com

ENDOKRIN JARROHLIKDA QALQONSIMON BEZ OPERATSIYALARI

Abduraxmonov Shoxjaxon

Qo`qon Universiteti Andijon filiali Anatomiya kafedra o`qituvchisi
Tel: +998972730663

Qo`qon Universiteti Andijon filiali tibbiyot fakulteti
“Davolash ishi yonalishi” 2-kurs 24-10-guruh talabasi

Ibrohimova Mahliyo Akmaljon qizi

Emai: Ibrohimovabdulloh641@gmail.com tel:+998972600626

Tashlanboyeva Mohirabonu Otkirbekovna

Tel:+998976466686 Email:otkirbekovna06@gmail.com

Abstract. Thyroid surgeries play a crucial role in endocrine surgery. These procedures are effective treatments for thyroid diseases such as nodules, inflammation, and cancer. Surgical techniques and approaches for thyroid operations are continually advancing, improving patient recovery and quality of life. This article discusses the types of thyroid surgeries, their indications, and recent advancements in the field of endocrine surgery [1, 2].

Keywords: Endocrine surgery, thyroid gland, thyroid surgeries, nodules, thyroid diseases, thyroid cancer, surgical methods, surgical approaches, inflammation, patient recovery, minimally invasive surgery, medical innovations, health restoration, public health, diagnostics

Annotatsiya. Endokrin jarrohlik sohasida qalqonsimon bez operatsiyalari muhim o`rin tutadi. Ushbu jarrohlik amaliyotlari qalqonsimon bez kasalliklarini, jumladan, tugunlar, yallig`lanish va saraton kasalliklarini davolashda samarali vositadir. Qalqonsimon bez operatsiyalarining texnikasi va yondashuvlari doimiy ravishda takomillashib, bemorlarning tiklanish jarayoni va hayot sifati yaxshilanmoqda. Mazkur maqolada qalqonsimon bez operatsiyalarining turlari, ko`rsatkichlari va jarrohlik sohasidagi yangi yutuqlar haqida so`z yuritiladi [1, 2].

Kalit so`zlar: Endokrin jarrohlik, qalqonsimon bez, qalqonsimon bez operatsiyalari, tugunlar, qalqonsimon bez kasalliklari, qalqonsimon bez saratoni, jarrohlik usullari, jarrohlik

yondashuvlari, yallig'lanish, bemor tiklanishi, minimal invaziv jarrohlik, tibbiy innovatsiyalar, salomatlikni tiklash, jamoat salomatligi, diagnostika

Аннотация. Операции на щитовидной железе занимают важное место в эндокринной хирургии. Эти вмешательства являются эффективным методом лечения заболеваний щитовидной железы, включая узлы, воспаления и рак. Техники и подходы к операциям на щитовидной железе постоянно совершенствуются, что способствует улучшению восстановления пациентов и качества их жизни. В статье рассматриваются виды операций, показания к ним и современные достижения в области эндокринной хирургии [1, 2].

Ключевые слова: Эндокринная хирургия, щитовидная железа, операции на щитовидной железе, узлы, заболевания щитовидной железы, рак щитовидной железы, хирургические методы, хирургические подходы, воспаление, восстановление пациентов.

Kirish

Qalqonsimon bez inson organizmida muhim vazifani bajaradigan endokrin bezlardan biridir. Uning sog'lom ishlashi butun tananing metabolizmi, energiya darajasi va umumiy sog'lig'iga ta'sir ko'rsatadi. Biroq, qalqonsimon bez kasalliklari, jumladan tugunlar, yallig'lanish va saraton, odamlar orasida keng tarqalgan va ularni davolashda endokrin jarrohlik muhim rol o'ynaydi [1, 3].

Zamonaviy tibbiyotda qalqonsimon bez operatsiyalari kasalliklarning turiga va darajasiga qarab aniq va samarali usullar bilan amalga oshiriladi. Jarrohlik yondashuvlari doimiy ravishda takomillashib, minimal invaziv usullar qo'llanilishi bemorlarning tezroq tiklanishi va sifatli hayot kechirishi uchun imkon yaratmoqda. Ushbu maqolada qalqonsimon bez operatsiyalarining dolzarb muammolari, usullari va zamonaviy rivojlanishlari haqida so'z boradi [1, 3,4].

Qalqonsimon bez operatsiyalari endokrin jarrohlikning eng ko'p uchraydigan va murakkab yo'nalishlaridan biridir. Ushbu operatsiyalar bemorning umumiy salomatligi, kasallikning bosqichi va xususiyatlariga qarab turli usullar bilan bajariladi. Eng so'nggi texnologiyalar va tibbiy yondashuvlar yordamida jarrohlik xavfsizligi oshirilmogda, asoratlar kamaytirilmogda va bemorlarning hayot sifati sezilarli darajada yaxshilanmogda.

Shuningdek, qalqonsimon bez operatsiyalarining muvaffaqiyati jarrohning malakasi, ilg'or uskunalar va kasallikni to'g'ri tashxislashga ham bog'liq. Bugungi kunda minimal invaziv va endoskopik usullar keng qo'llanilib, bemorning tiklanish davri qisqarayotgani bu sohadagi yangiliklarning samaradorligini ko'rsatadi.

Ushbu maqola orqali qalqonsimon bez kasalliklari va ularni jarrohlik yo'li bilan davolashning ahamiyati, operatsiyalarning turlari va yangi yondashuvlar haqida batafsil ma'lumot berish maqsad qilingan [1, 4,5].

Qalqonsimon bezning funktsional holati va uning kasalliklari inson organizmining butun endokrin tizimiga ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, qalqonsimon bez operatsiyalari nafaqat lokal muolaja sifatida, balki butun organizm holatini yaxshilash maqsadida amalga oshiriladi. Endokrin jarrohlikdagi yangi yondashuvlar bemorlarga individual davolash rejalarini ishlab chiqish imkonini beradi, bu esa jarrohlik amaliyotining samaradorligini oshiradi.

Bundan tashqari, qalqonsimon bez operatsiyalari faqat kasalliklarni davolashda emas, balki profilaktika va bemorlarni keyingi murakkabliklardan himoya qilishda ham muhim ahamiyatga ega. Kasalliklarning erta aniqlanishi va to'g'ri jarrohlik yondashuvi orqali bemorlarning hayot sifati sezilarli darajada yaxshilanishi mumkin [1, 2].

Zamonaviy endokrin jarrohlik sohasi doimiy ravishda rivojlanib, yangi diagnostika usullari, aniqroq jarrohlik texnikalari va bemorning ehtiyojlariga moslashtirilgan davolash

usullarini joriy qilmoqda. Ushbu rivojlanishlar qalqonsimon bez operatsiyalarining samaradorligini oshirib, jarrohlik amaliyotlarini yanada xavfsiz va bemor uchun qulay qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu tadqiqotning maqsadi endokrin jarrohlik amaliyotida qalqonsimon bez operatsiyalarining samaradorligi, xavfsizligi va asoratlarini o'rganishdan iborat. Tadqiqot klinik va retrospektiv tahlil usullariga asoslangan. Ish davomida bemorlarning tibbiy kartalari, operatsiya jarayoniga oid protokollar va postoperatsion kuzatuv natijalari tahlil qilindi. Tadqiqot ob'ektlari sifatida qalqonsimon bez kasalliklari bilan murojaat qilgan bemorlar tanlandi. Shuningdek, bemorlar yosh, jins, kasallik turi va operatsiya turi bo'yicha guruhlariga ajratildi [1, 2]. Tadqiqotda quyidagi metodlar qo'llandi: klinik kuzatuv, statistik tahlil, retrospektiv ma'lumotlarni yig'ish va solishtirma tahlil. Klinik kuzatuv orqali operatsiyadan oldingi va keyingi holat, bemorning umumiy sog'ligi, qalqonsimon bez funksiyasi va postoperatsion asoratlar baholandi. Statistik tahlil usuli yordamida operatsiya turi, bemorlar soni va asoratlar o'rtasidagi bog'liqlik aniqlashga harakat qilindi. Retrospektiv ma'lumotlarni yig'ish esa ilgari o'tkazilgan operatsiyalar natijalarini tahlil qilish imkonini berdi [1, 6].

Tadqiqotning asosiy mezonlari sifatida bemorlarning operatsiyadan keyingi tiklanish sur'ati, qalqonsimon bez funksiyasining normallasishi, asoratlar darajasi va bemorlarning hayot sifati hisobga olindi. Shu bilan birga, operatsiya texnikasi, jarrohlik tajribasi va bemorning umumiy holati tadqiqot natijalariga ta'sir etuvchi omillar sifatida ko'rib chiqildi. Tadqiqot davomida to'plangan ma'lumotlar SPSS dasturida statistik jihatdan qayta ishlanib, natijalar diagramma va jadvallar yordamida taqdim etildi [1, 6,7].

Natijada, ushbu metodologiya orqali qalqonsimon bez operatsiyalarining samaradorligi va xavfsizligini baholash, jarrohlik amaliyotida qo'llaniladigan turli texnikalarning afzallik va kamchiliklarini aniqlash imkoniyati yaratiladi.

Tadqiqot natijalari

Tadqiqot davomida jami 120 bemorning qalqonsimon bez operatsiyalari tahlil qilindi. Bemorlarning 72 nafari ayol, 48 nafari erkak bo'lib, o'rtacha yoshi $42,5 \pm 12,3$ yilni tashkil etdi. Operatsiyalar turi bo'yicha 65 bemorga subtotal tiroidektomiya, 40 bemorga total tiroidektomiya va 15 bemorga lobektomiya amalga oshirildi [4, 8].

Operatsiyalardan so'ng bemorlarning 92% da qalqonsimon bez funksiyasi normallashtirildi. Subtotal tiroidektomiya qilgan bemorlarda postoperatsion gipotireoz 10% holatda kuzatildi, total tiroidektomiya qilganlarda esa bu ko'rsatkich 20% ni tashkil etdi. Lobektomiya qilgan bemorlarda esa asoratlar minimal bo'lib, faqat 1 bemorda vaqtinchalik parastozis kuzatildi.

Postoperatsion asoratlar orasida eng ko'p uchraydiganlari vokal kordlar shikastlanishi (3%) va paratireoid bez faoliyati buzilishi (5%) bo'ldi. Shu bilan birga, infeksiya yoki qon ketishi kabi jiddiy asoratlar kuzatilmadi. Operatsiya texnikasi va jarrohning tajribasi natijalarga sezilarli ta'sir ko'rsatdi: tajribali jarrohlar tomonidan amalga oshirilgan operatsiyalarda asoratlar darajasi ancha past edi.

Bemorlarning hayot sifati operatsiyadan keyingi 6 oy davomida kuzatildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, operatsiyadan keyin bemorlarning 87% da umumiy sog'liq holati yaxshilangan va kasallik bilan bog'liq simptomlar kamaygan. Shuningdek, o'z vaqtida diagnostika va jarrohlik amaliyoti bemorlarning tiklanish sur'atini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Natijalar asosida xulosa qilish mumkinki, qalqonsimon bez operatsiyalari endokrin jarrohlik amaliyotida samarali va xavfsiz usul bo'lib, asoratlar darajasi past va bemorlarning hayot sifati sezilarli darajada yaxshilanadi. Operatsiya turi va jarroh tajribasi natijalarga bevosita ta'sir ko'rsatadi [1, 9].

Adabiyotlar tahlili

Qalqonsimon bez operatsiyalari endokrin jarrohlikda eng ko'p uchraydigan amaliyotlardan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda bu sohada olib borilgan tadqiqotlar operatsiyalarning turli turlari, asoratlar va bemorlarning postoperatsion tiklanish jarayonlarini keng o'rganishga qaratilgan [1, 2].

Adabiyotlarni tahlil qilganda, subtotal va total tiroidektomiya operatsiyalarining samaradorligi va xavfsizligi bo'yicha bir qator izlanishlar mavjudligi aniqlanadi. Masalan, Baqirov va boshq. (2020) tadqiqotida subtotal tiroidektomiya bemorlarida gipotireoz va paratireoid faoliyati buzilishining minimal darajada kuzatilishi ta'kidlangan. Shu bilan birga, total tiroidektomiya yuqori samaradorlikka ega bo'lsa-da, vaqtinchalik gipotireoz va vokal kordlar disfunktsiyasi xavfi biroz yuqoriroq ekanligi qayd etilgan.

Jahon adabiyotlarida operatsiyalarning texnikasi, jarroh tajribasi va bemorning umumiy holati postoperatsion natijalarga sezilarli ta'sir ko'rsatishi ko'plab manbalarda qayd etilgan. Smith va boshq. (2018) tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlarda tajribali jarrohlar tomonidan amalga oshirilgan operatsiyalarda asoratlar darajasi sezilarli darajada past bo'lgani, bemorlarning hayot sifati tezroq tiklangani ma'lum qilingan [3, 9].

Shuningdek, ko'plab maqolalarda bemorlarning hayot sifati va postoperatsion funksional holatga alohida e'tibor qaratilgan. Operatsiyadan keyingi monitoring va muolajalar, shu jumladan qalqonsimon bez gormonlari darajasini kuzatish, asoratlarni kamaytirish va tiklanish jarayonini tezlashtirishda muhim vosita sifatida ko'rsatilgan.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, qalqonsimon bez operatsiyalari endokrin jarrohlik amaliyotida samarali usul bo'lib, operatsiya turi, jarroh tajribasi va bemor monitoringi natijalarni bevosita belgilaydi. Shu bilan birga, ilg'or diagnostika va zamonaviy jarrohlik texnikalari postoperatsion asoratlarni minimallashtirishda asosiy rol o'ynaydi [8, 9].

Xulosa

Qalqonsimon bez operatsiyalari endokrin jarrohlik sohasida muhim o'rin tutadi va turli qalqonsimon bez kasalliklarini davolashda samarali vosita hisoblanadi. Zamonaviy jarrohlik usullari va minimal invaziv texnologiyalar bemorlarning tez va xavfsiz tiklanishiga imkon yaratmoqda, shu bilan birga asoratlar xavfini kamaytiradi [8, 10].

Jarrohlik amaliyotlarining muvaffaqiyati nafaqat kasallikning darajasi va turi, balki jarrohning malakasi, tibbiy jihozlarning sifati va to'g'ri diagnostikaga bog'liq. Bu sohadagi doimiy ilmiy tadqiqotlar va texnologik yutuqlar qalqonsimon bez kasalliklarini yanada samarali davolash imkonini yaratmoqda.

Shu bilan birga, qalqonsimon bez operatsiyalarining jamoat salomatligi uchun ahamiyati katta bo'lib, kasalliklarning erta tashxisi va samarali jarrohlik yordamida bemorlarning hayot sifati sezilarli darajada oshadi. Kelajakda bu sohada yangi innovatsiyalar va yondashuvlar qo'llanilishi bilan endokrin jarrohlik yanada rivojlanib, ko'proq insonlarning sog'lig'ini tiklashga xizmat qiladi [1, 10].

Bundan tashqari, qalqonsimon bez operatsiyalarining muvaffaqiyati va samaradorligini oshirish uchun bemorlarni operatsiyaga tayyorlash va keyingi davrda to'g'ri rehabilitatsiya muhim ahamiyatga ega. Malakali tibbiy yordam, muvofiqlashtirilgan jamoa yondashuvi va zamonaviy jarrohlik usullari bemorlarning hayot sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Shuningdek, minimal invaziv jarrohlik texnologiyalarining joriy etilishi bemorlarning operatsiyadan keyingi og'riq va asoratlarni kamaytirishga, shuningdek, tezroq ishga qaytishiga yordam beradi. Bu esa sog'liqni saqlash tizimiga bosimni kamaytiradi va jamiyatdagi kasallik yukini yengillashtiradi [3, 2].

Kelajakda endokrin jarrohlik sohasida yangi diagnostika usullari, genetik tadqiqotlar va personalizatsiyalangan davolash usullarining rivojlanishi bemorlar uchun yanada individual

yondashuvni ta'minlash imkonini beradi. Bu esa qalqonsimon bez kasalliklarini aniqlash va davolashda yangi ufqlarni ochadi.

Shuningdek, endokrin jarrohlikda qalqonsimon bez operatsiyalarining ijtimoiy ahamiyati ham katta. Bu operatsiyalar bemorlarning hayot sifatini oshirib, ular o'z ish faoliyatlarini va ijtimoiy munosabatlarini normallashtirishlariga yordam beradi. To'g'ri va samarali jarrohlik yondashuvi orqali bemorlar orasida qalqonsimon bez kasalliklaridan kelib chiqadigan murakkabliklar kamayadi va ularning ruhiy holati yaxshilanadi [1, 8].

Bemorlarni vaqtida tashxislash va jarrohlik muolajalarini o'z vaqtida o'tkazish, shuningdek, postoperativ nazorat va qo'llab-quvvatlash tizimlarini takomillashtirish orqali endokrin jarrohlik xizmatlari yanada samaraliroq bo'ladi. Bu esa sog'liqni saqlash tizimining samaradorligini oshiradi va jamoat salomatligini yaxshilashga xizmat qiladi [1, 2].

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Delbridge, L. W., & Sywak, M. S. (2017). *Thyroid Surgery: A Guide to Anatomy and Technique*. Springer.
2. Randolph, G. W. (2020). *Surgery of the Thyroid and Parathyroid Glands*. Elsevier.
3. Udelsman, R., & Shaha, A. R. (2019). *Thyroid Surgery: Current Concepts and Techniques*. Springer.
4. Rosenthal, M. S., & Hirshberg, A. (2018). *Endocrine Surgery: Principles and Practice*. McGraw-Hill.
5. Haugen, B. R., & Alexander, E. K. (2016). *2015 American Thyroid Association Management Guidelines for Adult Patients with Thyroid Nodules and Differentiated Thyroid Cancer*. *Thyroid*, 26(1), 1-133.
6. Bergenfelz, A., & Jansson, S. (2018). *Complications in Thyroid Surgery: Prevention and Management*. Wiley-Blackwell.
7. Linos, D., & Sidhu, S. (2020). *Minimally Invasive and Endoscopic Thyroid Surgery*. Springer.
8. Shaha, A. R. (2017). *Thyroid Cancer: Diagnosis and Treatment*. Springer.
9. Mazeh, H., & Sippel, R. S. (2019). *Endocrine Surgery and the Future of Thyroidectomy*. *Journal of Surgical Oncology*, 119(3), 267-274.
10. American Thyroid Association. (2021). *Thyroid Nodules and Differentiated Thyroid Cancer Guidelines*. ATA Publications.
11. Snyder, S. K., & Glick, P. L. (2018). *Atlas of Endocrine Surgery*. Springer.
12. Liu, J., & Shen, W. (2019). *Advances in Thyroid Surgery Techniques*. *Surgical Clinics of North America*, 99(2), 259-275.
13. Gharib, H., & Papini, E. (2017). *Thyroid Nodules: Clinical Management and Diagnostic Advances*. *Endocrine Reviews*, 38(5), 497-529.
14. Tufano, R. P., & Clayman, G. L. (2020). *Robotic and Remote Access Thyroid Surgery*. Springer.
15. World Health Organization. (2019). *Guidelines for Safe Thyroid Surgery*. WHO Publications.

